

Jana Schmiedtová (často taky Janka)

- studentka I. navazujícího ročníku magisterského studia činoherní režie na JAMU

Délka pobytu: tři měsíce, duben až červen 2008

Adresa přijímací instituce:

Royal Scottish Academy of Music and Drama - RSAMD

100 Renfrew Street

Glasgow G2 3DB

Webová stránka školy: <http://www.rsamd.ac.uk/>

Kontaktní osoba v Glasgow:

Hugh Hodgart (vedoucí katedry činoherního herectví, velmi příjemný a vstřícný člověk) h.hodgart@rsamd.ac.uk

Sherelyn Hallam (studijní oddělení, velmi vstřícná, nulové byrokratické problémy)

S.Hallam@rsamd.ac.uk

Kontakt na studentku: janka007@email.cz

Fotografická dokumentace pracovní stáže: <http://zonka.janka.net/GLASGOW>

Stipendium pracovní stáže: Něco málo přes 800 EUR na měsíc, což je v přepočtu přes 600 liber. Stipendium mi bylo vyplaceno celé dopředu a díky pozorné paní Káňové v anglických librách, což jsem velmi ocenila.

Otevřít si bankovní konto ve Velké Británii je složitá byrokratická machinace a na těch několik pár měsíců se to nevyplatí. 600 liber je částka, která bez problémů pokryje základní životní výdaje studenta.

Letenka

Bohužel, poslední nízko-rozpočtová letecká společnost zkrachovala v březnu tohoto roku, takže jsem do Glasgow letěla s British Airways (www.britishairways.com), jednosměrná letenka mě po slevě na studentskou na kartu ISIC stála necelých pět tisíc (www.studentagency.cz). Mezinárodní letiště (International Airport Glasgow - <http://www.glasgowairport.com/>) je v Glasgow daleko od centra, které s ním spojuje autobus společnosti First Group, jejich webové stránky naleznete na <http://www.firstgroup.com/ukbus/scotland/swscot/home/>, cena jednosměrné jízdenka je tři libry dvacet.

Je samozřejmě možné doletět levněji do Edinburghu a dojet do Glasgow vlakem (cca hodinová cesta) a nebo autobusem (levnější lízdenka).

Budete-li chtít kamkoliv cestovat po celé Velké Británii, velmi doporučuji webové stránky <http://www.rail.co.uk/>. Pokud lístek na vlak rezervujete dostatečně dopředu a na pevné datum a hodinu, vyjde vás velmi lacino (např. za dva lístky z Edinburghu do Londýna jsem zaplatila pouhých 28 liber). Na žádnou studentskou slevu zde nárok nemáte.

Pojištění

Zařídila jsem si pojištění ke kreditní kartě u České spořitelny (300Kč na rok), které platí na devadesát dní po opuštění České republiky, na zbytek dní jsem se připojistila u ČSOB. Škola žádné potvrzení o pojištění nevyžadovala, protože jsou obě dvě země členy EU.

Ubytování

Kolej je zde nejdražším možným ubytováním, jde o luxus za zhruba 400 až 450 liber měsíčně. Úplně zapomeňte na bydlení po dvou v pokoji, to tu neexistuje. Vlastní pokoj v privátním bytě a nebo studentském bytě se dá sehnat od 260 liber na měsíc do 350 liber na měsíc (pozor: často je cena uváděná bez účtů za vodu, plyn, elektřinu...). Double bed znamená dvojlůžko, nikoli pokoj pro dva. Je lépe vyhledat ubytování v centru v blízkosti RSAMD, neboť doprava po městě je poměrně drahá a některé části města nebezpečné, dobrou čtvrtí je ještě West End. Pokoj se zde dá sehnat v centru města za cca 300 liber. Nabídku a poptávku po ubytování naleznete na:

<http://uk.easyroommate.com/>

<http://www1.flatmateclick.co.uk/>

O pomoc při hledání ubytování můžete taky poprosit zahraniční oddělení, tedy Sherelyn Hallam (email viz výše).

Doporučuji si také založit svůj profil na www.facebook.com, kde můžete přijít k mnoha cenným informacím (na první pohled je ovládání složité, ale naučíte se to a nakonec i oceníte možnosti této webové stránky). Existuje zde speciální skupina studentů RSAMD, kteří vám mohou pomoci s hledáním ubytování, integrací atp.

Doprava po Glasgow

Zapomeňte na studentské slevy, jednoduše pro zahraniční studenty neexistují. ISIC kartu jsem tu za celou dobu svého pobytu nevyužila (kromě kupování letenky) – RSAMD mi dala školní legitimaci, kterou jsem se po dobu svého pobytu zde prokazovala jako student.

Nejhustější dopravní síť v Glasgow je ta autobusová (společnost viz odkaz na společnost First Group uvedený výše). Glasgow má i své metro (<http://www.spt.co.uk/subway/>), pro ty, kteří někdy zažili to pražské ne-li londýnské, bude legračním zpestřením. Je velmi malé, jezdí dokolečka a stanice jsou v trochu podivném sousedství, kde třeba nikdo moc nebydlí, jde spíše o milou atrakci, než o opravdový dopravní prostředek. Používání taxi je zde na denním pořádku, při více lidech přijde cesta na nižší cenu než jízdenka na metro nebo autobus. Lze si ho zastavit na ulici či objednat telefonicky na čísle 4297070.

Peníze a výdaje

Rozpočet na měsíc se dá odhadnout jen velmi zhruba. Ihned se ale připravte, že nesmíte útraty přepočítávat na českou korunu, to vás zabije.

Průměrná náklady na stravování na den: cca 5 liber

Měsíčně celkem: cca 490 liber

Ubytování: 240 liber (opravdu výjimečně levné!)

Strava: 150 – 200 liber (podle toho, jak moc budete vařit sami a šetřit)

Studijní potřeby: 10 liber

Věci osobní potřeby: 15 liber

Doprava po městě: 5 liber, chodila jsem pěšky (jinak to rozpočet dost navýší)

Školné: 0 liber

Volný čas: 20 liber

Na rozdíl od Čech tady neexistují pro studenty divadelních oborů volné vstupenky na jakákoliv představení. Levnější jsou lístky na odpolední matiné a předpremiéry, na studentskou kartu dostanete vždy poloviční slevu. Na všechny produkce RSAMD máte právo, jako jejich student, na jeden volný lístek. Akcí, a to velmi kvalitních, je měsíčně pořádáno opravdu hodně, program naleznete v časopisu školy se jménem Academy, který je ke stažení v .pdf formátu na webu školy nebo k dostání zdarma v držácích v budově školy.

Škola

Krásná moderní budova RSAMD s velkoryse řešeným prostorem se nachází v úplném centru města. K dispozici tu je velký klasický kukátkový sál a menší variabilní divadelní prostor, mají vynikající knihovnu s velkým výběrem video kazet, DVD i CD. Velmi vstřícní zaměstnanci. Na škole je jídelna, kavárna, místnost pro studenty, kde můžete hrát kulečnick, sledovat televizi a nebo si v troubě ohřát oběd. Přístup do počítačové učebny k internetu a

tiskárně (kartu na tisk si lze zakoupit v knihovně) bezproblémový – nutné je jen heslo, které získáte na studijním oddělení společně s kartou studenta. K veškeré komunikaci mezi školou a vámi bude potřeba školní email, který vám po příjezdu automaticky založí, postarejte se, ať ho máte co nejdříve, je to komunikační nutnost.

Stravování

Na RSAMD existuje něco jako školní menza, kde je vizuální kvalita jídla sice vysoká, ale jeho chuť velmi nedobrá. Rychlá občerstvení a restaurace nabízejí obědy cca od 2, 50 liber do 8 liber. Nejlepší a nejlevnější je vařit doma a nosit si jídlo v umělohmotné krabičce, dělají to tak i místní. Přímo na škole existuje studentská místnost, kde jsou k dispozici mikrovlnné trouby, ve kterých si přinesený oběd můžete ohřát.

Levný je supermarket Asda, dobrý poměr cen a kvality potravin mají v Tesco (skvělý výběr potravin zejména pro vegetariány a vyznavače bio produktů) a v Somerfieldu mají často výhodné akce na ovoce a zeleninu.

Jazyk

Velmi dobrá znalost angličtiny je nutností, ještě před přijetím na stáž budete vyzváni, abyste podstoupili telefonát v angličtině, já osobně jsem musela vytvořit DVD se svou nahrávkou, kde mluvím patnáct minut anglicky. Skotština a glasgowština jsou angličtiny samy o sobě, takže pokud máte problémy s jazykem obecně, ty se v prvních týdnech ještě prohloubí. Připravte se na to, že se od vás bude očekávat téměř okamžité zapojení se do pracovního procesu. RSAMD poskytuje zdarma i hodiny angličtiny, informujte se na ně.

Naplnění pracovní stáže – reflexe mé práce

Reflexe a shrnutí zahraniční pracovní stáže

Zahraníční pracovní stáž v největším městě Skotska, v **Glasgow**, pro mě byla bezesporu přínosnou zkušeností a velkou školou – zejména profesionality, diplomacie a slušnosti. A to nejenom proto, že jsem mohla porovnávat skotské praktiky s mně známými v České republice, ale také proto, že jsem byla schopna do tohoto porovnávání zařadit i čerstvě nabyté zkušenosti ze studijní stáže v portugalském Lisabonu, kde jste strávila celý první semestr tohoto školního roku.

Na **Royal Scottish Academy of Music and Drama** jsem se stala na necelé tři měsíce asistentkou režie při zkoušení inscenace komedie **Williama Shakespeara *Mnoho povyku pro nic***, která byla v druhé půlce června 2008 reprizovaná jako součást tradičního školního festivalu *Shakespeare in the City* v alternativním divadelním prostoru *the Arches*, bývalém překladišti přístavu a hlavního vlakového nádraží. Vedle našeho projektu byly v rámci festivalu uvedeny ještě dvě inscenace, a to *Bouře* (režie Mark Saunders) a *Macbeth* (režie Joyce Deans). Režie *Mnoho povyku pro nic* se ujala původem ruská herečka **Katya Kamotskaia**, která se na místní akademii věnuje od roku 2000 herecké výuce. V minulosti vystudovala Vachtangovovu hereckou školu v Moskvě a učí dle techniky Michaela Čechova, která je ale – dle jejich vlastních slov – ovlivněna prací Jerzy Grotowského. Příprava inscenace byla hlavní součástí výuky studentů druhého ročníku bakalářského studia činoherního herectví. Pro režiséřku to byl první Shakespeare za její kariéru.

Je nutné zde napsat, že veškeré v této reflexi práce zmíněné soudy a názory jsou čisté mé osobní a nemusí se shodovat s názory ostatních zúčastněných. Můj úhel pohledu a tedy i všechno hodnocení je pochopitelně ovlivněné mou vlastní představou o profesionálním chování a povinnostech režiséřa.

Celý průběh zkoušení bych diplomatically označila za problémový a ze strany režiséřky za z větší míry nezvládnutý. Nebyla schopna se profesionálně zhostit role režiséřa a využívala autoritu své pozice k tomu, aby přesvědčovala ostatní o opaku, tedy že je. Je pro mě jednoduché nejzásadnější problémy procesu pojmenovat a poukázat na to, kde a proč vznikly – byla jsem totiž aktivně přítomna všem zkouškám a mohla jsem z pozice člena skupiny sledovat vývoj práce.

Mé povinnosti během zkoušení byly: neustálá přítomnost na zkouškách, komunikace a menší práce s herci, práce s dětskými herci, vedení některých rozehrívaček a dohledávání materiálů, o které si režiséřka během zkoušení řekla – filmy, texty, překlady do romského jazyka atp. Nakonec jsem měla pocit, že funguji i jako jakýsi filtr mezi herci a režiséřkou.

Režiséřka předstoupila před herce s neseškrtanou hrou a bez jasnější představy, kterým směrem by se měla celá práce ubírat. Nešlo o žádný promyšlený systém zkoušení, ale o jediný možný, režiséřka z mého pohledu nebyla připravena, na první zkoušku přišla s nápadem stylizace mužských postav do pirátů a ženských do cikánek.

Text jsme začali škrtnat všichni společně, a to ihned po prvním přečtení. Diskuse nad ním – např. o tématu, o kterém chceme hrát atp. – neproběhla, několikrát nebyla režisérka u škrtnání přítomna a dávala celé monology seškrtnat hercům, jejichž postavy je pronášely – poté si jejich škrty opsala. Text hry s vyznačenými škrty a poznámkami nechávala režisérka od počátku na zkušebně.

Výsledná podoba textu byla zhruba po měsíci práce přizpůsobena pro šestnáct herců, z čehož dva hráli dvě postavy a čtyři postavy byly upraveny na dětské role. Jedna z mužských postav – Antonio – byla předělána na ženskou. Čtyři z herců z našeho osazení hráli také v *Macbethovi*.

Teoretická nepřipravenost zkoušení vedla k žánrové i stylové nečistotě. Situace se bez zvoleného inscenačního klíče nebo jevištní stylizace interpretovaly způsobem, který všem přišel na mysl jako první. Režisérka se také nemohla rozhodnout, jak text inscenovat. Při práci přeskakovala z realismu, kdy chtěla po hercích reakce a chování „jako ze života“, k nejasné stylizaci.

Od začátku zkoušení jsme během rozehrávek zpívali cikánské písně a snažili se napodobit cikánské tance. Součástí zkoušek byly i referáty jednotlivých herců týkající se Shakespeara, jeho doby a dramát, ale také cikánského života, tanců, Itálie, pirátů atp.

Neexistovalo naplánování práce, což zapříčiňovalo časté čekání herců aniž by věděli, na co čekají, a jak dlouho ještě čekat budou. Ztráceli tak koncentraci, nudili se a jakékoliv zkoušení bylo daleko obtížnější pro obě dvě strany. Režisérka vyžadovala zahříváčky před každou zkouškou, na ty museli být všichni přítomni. Skládaly se z pohybového rozcvičení těla, rozmluvení se, zpívání cikánských písní a tančení. Toto byla jediná jasně strukturovaná část zkoušení, ostatní přišlo na řadu nahodile, často se herci také většinu zkoušky rozehrávali. Režisérka nerespektovala fermany, které předtím naplánovala s manažerkou projektu a které každý večer předcházejícího dne obdrželi herci na email. Vzhledem k nerozvržení času jsem se dostala do časové tísně před premiérou, kdy herci prakticky neměli volný čas. Dostávali stále nové a nové připomínky, které ale nestačili zpracovávat. Taky v referátech se nedostalo na každého, protože nezbyl čas.

Od začátku práce jsem byla připravena přijmout jakýkoliv systém zkoušení, abych byla co možná nejvíce nápomocná a brána herci jako aktivní součást skupiny. Naučila jsem se s nimi tance i písničky a připojila jsem se k nim i v důvěře, kterou měli ke Katye a jejímu stylu zkoušení. Tu jsem já ale ztratila potom, co v počátcích zkoušení nedorazila na domluvenou zkoušku.

Cikánská stylizace byla něco velmi těžce vysvětlitelného lidem, kteří opravdové cikány v životě neviděli. Problém dělalo i to, že se nám cikánská stylizace pletla s pirátskou, španělskou, renesanční a ve výsledku vlastně nebyla ani jedna z nich dotáhnuta do dokonalosti. Společně jsem se koukli na film *Cikáni jsou do nebe* a na mnohá videa na webu youtube.com. Na této poměrně obsáhlé rešerši jsme strávili mnoho času, ve výsledku však nebyla většina zjištěného využita.

Praktické zkoušení bylo naplánováno na každý všední den dopoledne od 10:00 do 13:00 a odpoledne od 14:00 do 18:00, před premiérou se zkoušelo i v sobotu. Některé ze zkoušek byly zrušeny.

Režisérka se nekoncentrovala na zkoušení, odbíhala k věcem jako byly kostýmy, scéna, tance, rekvizity, hudba, líčení atp. Často chodila pozdě a nebo nedorazila a nechala herce pracovat samotné. Měla autoritativní sklony k negaci cizích nápadů a otázek. Během zkoušek se několikrát projevila její neznalost textu – pletly se jí příbuzenské vztahy postav a herci, který hrál dvě role – Dona Jonha a Kněze –, omylem dávala připomínky k té postavě, kterou zrovna v poznámkované situaci nehrál. Na základě svých zápisků ze zkoušek jsem si všimla, že své připomínky často negovala, aniž by si toho vědoma.

Rozbor postav, rozbor vztahů. Styl výuky na akademii se soustředí více na praktické herectví než na teoretické přednášky. Herci nemají do velké míry rozvinuté základy herecké techniky. Mnoho z nich ale cítí potřebu ji používat. Všimla jsem si tří různých stupňů užití herecké techniky. Někteří z herců na jevišti pouze stáli, aniž by věděli proč, byli na jevišti jednoduše sami za sebe a odříkávali text. Další se snažili ono proč najít, ale nebyli toho na sto procent schopni, kvalita jejich výkonu se během reprizování měnila, nefixovali. Tři herci z celé skupiny vytvořili-sklenuli fungující charakter, jeden z nich byl během některých repríz nejistý a komické scény přehrával.

Vztahy v inscenaci nebyly dostatečně rozkryté, a proto nejasné, což ve výsledku znejišťovalo herce i diváky sledující dění na jevišti. Režisérka kvůli obsazení předělala postavu Antonia – bratra postavy Leonata, asi padesátiletého muže – na Antonii – mladou, asi šestnáctiletou dívku. Výsledek vyzníval nesmyslně, neboť Antonia přebrala motivace a mluvu starého muže, což zapříčinilo zmatení a nejasnost.

Situace a aranžmá. Ihned poté, co se herci naučili text z větší části z paměti, se začalo zkoušet v prostoru. Režisérka vyžadovala od všech na hrací ploše, aby se společně s odříkáváním textu pohybovali, například v kruzích. Aranžmá se nebudovalo cíleně, ale vznikalo z nahodilé improvizace herců.

Zhruba po měsíci zkoušek si herci začali výslovně říkat o jasnější aranžmá, o přesné vysvětlení a postavení situací. Režisérka reagovala negativně a zdůraznila, že styl její režie je založen na improvizaci herců.

Často mluvila o energii a o tom, že si jí herci musí udržet. Také o logice celku, kterou by měli nenásledovat. Snažila jsem se poukázat na to, že energii herci ztrácejí, protože nejsou logicky vystavěné situace a vztahy mezi postavami, takže herci jsou nuceni předstírat, že něco dělají a k tomu ještě, že ví, co dělají. Režisérčin názor byl ten, že je to proto, že herci ještě pořádně neumí text.

Práce s rekvizitou. Režisérka nahromadila na jevišti mnoho realistických předmětů, které ale v příběhu přímo nehrály – květináče, žebřík, barely, fontána –, tedy dotvářely vizuální vjem. Tyto rekvizity nerozvíjely situace ani charakter postav a nefungovaly jako divadelní znak.

Během generálních zkoušek se nepříjemně vyhroutil vztahy mezi herci a režisérkou. Měla jsem pocit, že je obviňuje z toho, že inscenace jako celek nefunguje. Dávala negativní připomínky a předváděla téměř až hysterické výstupy, při kterých vykřikovala, že už to celé udělala a herci to odmítají hrát, protože se nesoustředí.

Herci se začali scházet tajně a zkoušet pod vedením jedné z nich. Během konfliktů, které nejen proto vznikaly mezi nimi a režisérkou, jsem se snažila obě dvě strany přivést na společnou řeč. Častokrát se mi to ale nedařilo.

Myslím, že by bylo užitečné, aby mnohé z připomínek, které dávala režisérka během generálového týdne, slyšeli herci daleko dříve. Vzhledem k nedostatku času, jejich nevelké zkušenosti a úrovni herecké techniky je nestačili zpracovávat a nepomáhaly jim nabýt hereckou jistotu na jevišti.

Premiéra i reprízy dopadly, podle reakcí ostatních – procesu nezúčastněných, dobře. Ve výsledku inscenace držela pohromadě. Dle mého názoru studenti využili procentuálně jen velmi malou část svých možností a hereckého umu. Mnoho z nich se necítilo jistě v charakterech a pobyt na jevišti je psychicky vyčerpával.

Pro diváky byla inscenace zajímavá nezvyklými barevnými kostýmy, tanci a dobrým – i když ne příliš organicky působícím – zpěvem a rozpohybovaným herectvím. Také účinkování dětí bylo vděčným prvkem.

Shrnutí: I když jsem se dle mého osobního názoru setkala s diletantismem a leností, jednoznačně pozitivním prvkem v celém procesu zkoušení byli studenti a míra jejich profesionality a vstřícnosti. Vedle studentů herectví se na inscenaci podílela studentka scénografie, která se dostala do problému s režisérkou potom, co režisérka nepoužila její kostýmy, tři studentky manažerství, jedna z nich byla u zkoušení přítomna po celou dobu jeho trvání, a pět studentek jevištní technologie, které zajišťovaly veškerý servis v divadle. Nikdo z nich se během práce nevyjádřil negativně o přístupu a práci režisérky. Byla jsem překvapená, jakou měrou diplomacie a slušnosti překryli studenti naprostý nesouhlas s neprofesionalitou režisérky. Herci se snažili nestále pracovat a co možná nejvíce udělat pro inscenaci. Přebírali za ni zodpovědnost daleko dříve, než by bylo vhodné, což je podle mého názoru během generálového týdne, kdy režisér předává celek inscenace těm, kteří v ní účinkují. Profesionální přístup a pozitivní motivace studentů pro mě byly velkou velmi kladnou zkušeností.

Mé uplatnění jako asistentky režie existovalo v menší formě, než bych si přála. Osobně bych byla ráda do práce zapojena víc a odpovědněji. I když jsem byla celému procesu zkoušení přítomna, nebyla jsem schopna ho ve větší míře ovlivnit, protože mi k tomu nebyl poskytnut dostatečný prostor. Během jednotlivých projížděček jsem vypracovávala poznámky týkající se herecké i technické stránky inscenace. Nakonec jsem přistoupila na komunikaci s herci bez režisérčiny přítomnosti.

Největším přínosem a poučením pro mé budoucí studium i profesionální práci nejen u divadla je silná antipatie k nepřipravenosti vedoucí osoby. Aniž bych si to kdy sama stihla dovolit, pochopila jsem, že si to ani nikdy dovolit nesmím, neboť bych si tak musela přestat vážit sama sebe a svého povolání, které bych tak šidila a tím pádem regulérně podváděla.

Inscenace *Mnoho povyku pro nic* se hrála celkem šestkrát, od 17. června do 21. června, z toho jednou od 13:00 jako odpolední matiné, jinak vždy od 19:00. Představení trvalo zhruba dvě hodiny s patnáctiminutovou přestávkou, první půlka cca 60 minut, druhá cca 45 minut.

Zajímavosti a typy

Informačně obsáhlé odkazy:

<http://www.top-ten-glasgow-guide.com/>

<http://www.csghlasgow.org/>

<http://www.glasgowmuseums.com/>

Čistě subjektivní hodnocení pracovní stáže ve Skotsku aneb Mé články:

Pozitivní zpětná vazba, podpora, rovnocenný dialog a profesionalita...

V rámci novinky – pracovních stáží z nabídky zahraničních pobytů Erasmus – jsem vyjela na tři měsíce do skotského Glasgow na Royal Scottish Academy of Music and Drama (RSAMD), kde jsem mimo praktické přípravy studentské inscenace v pozici asistentky režie poznala i způsob tamější výuky. Stát se součástí zkoušení Shakespearovy komedie Mnoho povyku pro nic bylo v podstatě hračkou, a to díky dobré spolupráci zahraničních oddělení Janáčkovy akademie múzických umění v Brně a RSAMD. A i když mě skotská škola akceptovala jako teprve třetího Erasmus studenta za svou historii a prvního studenta činoherní režie vůbec, nesetkala jsem se z jejich strany s žádným problémem, samozřejmě profesionalita a vstřícnost místních mě dokonce v některých momentech upřímně šokovaly. Stipendia poskytovaná studentům na pracovních stážích jsou vyšší, než ta pro běžné ryze studijní stáže. To mě nakonec pokrylo veškeré výdaje a ještě dokonce trochu zbylo.

RSAMD má pověst jedné z nejlépe hodnocených hereckých škol ve Velké Británii, mimo činoherní herectví se tu dá studovat i muzikálové a operní. Výuka probíhá v angličtině, avšak přijímání jsou i studenti jiných národností, často například z Islandu, Číny a Spojených států amerických. Dobrá znalost jazyka je ale více než nutná, už jen vyrovnání se s místním akcentem a kadencí mluvy zabere člověku několik krušných týdnů.

Vzhledem k velkému zájmu patří zdejší přijímací zkoušky k těm z nelehkých, a i proto není většina uchazečů přijata na první pokus. Do nově otevíraného ročníku činoherního herectví je každoročně vybíráno dvacet čtyři studentů z bezmála tří tisíc uchazečů. Během následujících tří let studia je velká část odpovědnosti nechána na adeptech herectví. Záleží čistě na studentovi, jak moc a co se chce naučit a kolik energie je ochoten investovat do svého

vzdělávání. Právě to účinně podporuje profesionální chování studentů, kterého jsem si krátce po příjezdu všimla a s radostí ho kvitovala.

Za poskytovanou výuku se zde platí školné okolo dvou tisíc liber, pro studenty ze států mimo EU je tato částka podstatně vyšší, pohybuje se okolo dvanácti tisíc liber za rok. Banky ve Velké Británii nabízejí výhodné překlenovací půjčky, u kterých je povinností splácet dluh od toho momentu, kdy člověk přestává být studentem a začíná pracovat na profesionální úrovni v oboru, který studoval. Existují samozřejmě i mnohá stipendia a nejrůznější jiné podoby finanční podpory.

Během výuky zapomeňte na jakékoliv přednášky a semináře z teoretických předmětů jako jsou třeba dějiny světového divadla nebo teorie a metody herecké tvorby. Bakalářské studium se zaměřuje výhradně na praktickou výuku. Vedle mnoha nejrůznějších dílen specializovaných k rozvíjení pohybových a hlasových dovedností se pravidelně připravují inscenace pod vedením profesionálních režisérů a hereckých pedagogů. Jednou za semestr je nazkoušena i herecká „předváděčka“ – kratší představení soustředící se především na maximální předvedení každého herce –, která je určená pro producenty a režiséry, ti si totiž na RSAMD chodí vybírat své nové spolupracovníky.

Samotná budova školy disponuje velkým divadlem s kukátkovým typem hlediště, New Athenaeum Theatre pro tři sta čtyřicet lidí, variabilní komorní scénou, Chandler Studio Theatre pro sto lidí, operním divadlem, The Alexander Gibson Opera School, a koncertním sálem, Academy Concert Hall pro tři sta padesát lidí. Mimo tyto klasické prostory existují v budově i jiné – alternativní – jako například bar, kde se tento rok představili absolvující studenti muzikálového herectví ve svých kabaretních vystoupeních spojených do několika večerů pod názvem Black Cats and Blue Angels. Inscenace nazkoušené pod hlavičkou školy se uvádějí i mimo její budovu, například v multifunkčním prostoru The Arches, bývalých překládních skladech přístavu a hlavního vlakového nádraží. Právě tam se každoročně odehrává tradiční festival RSAMD Shakespeare in the City, během kterého byla reprizovaná i inscenace, na které jsem já sama spolupracovala.

Do struktury výuky patří také povinné schůzky s vedením katedry po každé ukončené práci, kde se formou zpětné vazby, na základě několika písemných vyjádření, hodnotí studentův přínos do společného procesu i jeho osobní posun. Vedle kritiky, které se však nesnaží urážet nebo zesměšňovat, ale pouze přesně pojmenovat problém, se během těchto setkání i pozitivně chválí a motivuje.

Velkým překvapením pro mě byla průhlednost veškerého dění na škole. Každý týden se konala hromadná setkání s vedoucím katedry Hugh Hodgartem, kde byli přítomní studenti

výslovně žádání, aby se vyjádřili ke všem problémům školy, a to od navýšení školného přes stipendia až k propuštění pracovnice v divadelním úseku knihovny. Ty s nimi byly následně diskutovány, řešeny a jejich názory a připomínky tlumočeny příslušným místům. Během těchto debat byly také ohlašovány profesní úspěchy studentů jako vyhraný konkurz či úspěšná premiéra.

K dobré atmosféře na škole přispíval i ten fakt, že zdejší profesori očividně necítili mladou generaci jako pro sebe nebezpečně vzrůstající konkurenci. Naopak podporovali co možná nejvíce všechny studenty, aby se úspěšně uchytili v branži. Už během studia mnozí z nich spolupracovali a spolupracují s profesionálními divadly, rádiem BBC, televizí nebo filmem, a to s respektem k i za plné podpory školy.

Komunikace studenta s vedením RSADM působila rovnocenně: student netrpěl pocitem méněcennosti nebo nicoty, ale zároveň neztrácel pokoru a slušnost, vždy měl právo říct otevřeně a veřejně svůj názor, ale bylo vyžadováno, aby ho formuloval co možná nejslušněji a bez zbytečných emocí. Po několika týdnech tady jsem si také uvědomila, i jak o mnoho je zde rovnoprávnější přístup k ženám-studentkám, na které jsou kladeny přesně ty samé nároky jako na studenty-muže, těm se tady nic neodpouští s přihlédnutím k tomu, že „jsou to ještě kluci“.

Místní život na vysoké škole se velmi liší tomu českému. Skotský student je o dost samostatnější a lépe připravený vzít na sebe a za sebe odpovědnost, taky tolik neholduje hospodským radovánkám. Je zcela samozřejmé, že vedle školy chodí do práce a přivydělává si tak na své životní výdaje, opravdu málokdo bydlí s rodiči. Kolej je zde nejluxusnějším a nejdražším možným ubytováním, obecně neexistuje, aby bydleli dva studenti v jednom pokoji a je zcela jasné, že vedle ložnice, kterou si v privátním bytě pronajímáte, máte k dispozici i obývací pokoj, který nikomu naslouží pro přespávání.

Zkrátka: jste-li českým studentem ve Skotsku, máte se na co s údivem dívat. I když samozřejmě nic není jen kladné nebo záporné, mnoha studentům tu například chybí teoretické základy, herecká technika, povědomí o historii světového divadla a téměř všichni místní „trpí“ tím, že si vysokou kvalitu výuky na škole neuvědomují, i tak vám je poměrně dost brzy jasné, že se máme, co učit.

Jana Schmiedtová

Ztracená a znovu nalezená ve městě, kde se chodí na červenou.

Jana Schmiedtová

V Glasgow, třetím největším městě Velké Británie a největším městě Skotska, nenajdete žádné impozantní panorama, okouzující starobylé centrum ani podmanivé uličky, ze kterých na vás dýchne nálada dávno zapomenutých časů. Vypadá to tu spíše tak, jakoby nepořádné dítě odběhlo od rozházených kostek na hraní – takový trochu zmatek: vysoké budovy, velká nákupní centra s prosklenými okny, dlouhé ulice plné patrových autobusů a černých taxíků a velké parky. Ano, na první pohled tohle město nemá nic z toho, za čím se většinou pachtí davy chtivých turistů, a přece není od věci tenhle kout světa poznat.

Co je dobré dopředu vědět:

Pokud zvolíte za cíl vaší dovolené Skotsko, slibte si, že nebudete přepočítávat útratu z liber na českou korunu – nesmyslným přemýšlením, o kolik to bylo dražší než doma, si jen zkazíte náladu. Pamatujte, že o co více investujete do jídla a dopravy, o to méně zaplatíte za návštěvy muzeí a galerií. Vstup do nich je totiž většinou zdarma a nabízejí na dlouhé hodiny zajímavý program, a to včetně promyšleného interaktivního pro nejmenší.

Rozhodnete-li se pro cestování po skotské zemi vlakem, rezervujte si jízdenky co nejdříve a přes internet, získáte tak velké slevy. Taxi je zde běžným dopravním prostředkem pro každého, a proto se nebojte, ceny za jeho použití jsou přijatelné, jen po půlnoci se nástupní sazba zvyšuje ze dvou na čtyři libry.

Všemožné pověry o místním proměnlivém počasí jsou díky blízkosti Atlantického oceánu pravdivé. Během několika málo hodin lze zažít všechny roční období, a tak by ve vašem baťoahu neměl chybět ani deštník ani sluneční brýle. Oblečení zvolte tak, abyste mohli odebrat a přidávat vrstvy podle aktuální situace, boty pak určitě vodě odolné.

Zdejší obyvatelé vás překvapí svým slušným a vstřícným chováním. Při čekání na autobus se spořádaně staví do fronty, předbílání tu neexistuje a zákaz kouření ve veřejných prostorách je striktně dodržován a všemi respektován. Reklamace v obchodech se řeší bez hádek a stresu a řeknete-li někomu o pomoc, spíše hrozí, že už se jeho srdečnosti nezbavíte, než že by vás odmítl.

Nedivte se staromilským zvyklostem, kterých se místní nechtějí zarputile vzdát: dva kohoutky, nad kterými každý den řešíte dilema, jestli se umyjete ledovou vodou a nebo spálíte horkou či neevropské měrné jednotky palec, stopa, unce nebo libra.

Pro nás existuje jen jeden anglický jazyk. Ovšem právě ten má spousty rozdílných akcentů, a tak buďte připraveni, že může nějaký ten čas trvat, než si například na ten skotský a glasgowský zvyknete.

Procházka městem

Centrum Glasgow, které dle legendy založil v 6. století svatý Mungo, tvoří pěší zóna, která začíná v The Merchant City na ulici Argyle a pokračuje přes Buchanan ulici až do ulice Sauchiehall. Pokud nepatříte mezi otrlé nákupčí nadšence a fanatické vyznavače módních trendů, zatmí se vám tady na několik minut před očima. Glasgow patří po Londýně k nejlepším destinacím pro nakupování, a tak sami nebudete moci uvěřit, kolik obchodních domů, butiků, svatebních salónů, modelových obchodů a samozřejmě tady tolik oblíbených rychlých občerstvení se uживí natěsnaných vedle sebe. Podaří-li se vám zvládnout chvilkové poblouznění z nepřeberného množství příležitostí k vyždímání vaší peněženky, zastavte se v The Willow Tea Rooms, překrásné čajovně, jejíž secesní vzhled navrhl slavný Charles Rennie Mackintosh. Servírují snídaně, lehké obědy a tradiční odpolední čaj. Pokud dáváte přednost kávě, vejděte do knihkupectví Borders, kde si můžete v klidné kavárně prohlédnout jakoukoliv knihu chcete, aniž byste byli nuceni si ji zakoupit, v nabídce mají i velké množství časopisů a novin všeho zaměření. A když vám zbude energie, v blízkosti se nachází historická budova Galerie moderního umění a velkolepý radniční palác (City Chambers) na George square, odkud také vyjíždí vyhlídkový autobus po městě, který staví u všech důležitých památek, jízdenku na dva dny pořídíte pro dospělého za osm liber.

Jiný pohled na Glasgow

Chcete-li poznat skutečně půvabné historické jádro města a získat tak představu, jak vypadalo předtím, než se z něj stalo průmyslové centrum, máte na výběr hned tři místa, kam vyrazit. Prvním z nich je Glasgow Green. Krásný park u řeky Clyde nedaleko od centra, uprostřed kterého stojí People's Palace, muzeum každodenního života, se zimní zahradou. Před muzeem můžete vidět největší kaskádovitou fontánu na světě. Pouhou čtvrthodinku chůze odtud najdete druhou z doporučených historických destinací. Tou je místní slavná katedrála

s neobvyklou skotskou výzdobou a členěním prostoru, která v minulosti bývala jedním z nejdůležitějších poutních míst, a nekropole, starý hřbitov s honosnými hrobkami dnes fungující jako park. V blízkosti těchto památek stojí i nejstarší dům v Glasgow a Muzeum náboženství Svatého Munga.

Nutností každého turisty je navštívit West End, tedy západní stranu města, kde stojí historický areál Univerzity (University of Glasgow). Pro tuto procházku si rezervujte nejméně den, lépe ale dva. Součástí komplexu vysoké školy je Hunterian muzeum a galerie výtvarného umění. Je tady také možné navštívit skvost secesního designu – dům manželů Mackintoshových – a nejnavštěvovanější skotskou sbírku výtvarného umění, která je umístěna v nově zrekonstruovaném Kelvingrove muzeu a galerii. Pro obdivovatele všeho, co jezdí, je zde Muzeum dopravy. A bude-li hezké počasí, navštivte určitě i místní botanickou zahradu s krásnými skleníky, hlavní z nich – proslulý orchidejemi a tropickými rostlinami – nese jméno Kibble Palace.

Pro labužníky a gastronomické fajnšmekry

Zlí jazykové tvrdí, že se nejen ve Skotsku ale v celé Velké Británii konverzuje během stolování zcela účelově. A to proto, aby se zapomělo na servírované jídlo. Ano pravda – tato země nemá, oproti jiným, příliš vytříbený jídelní lístek národních delikates, alespoň ne nějak extra bohatý. Něco by se ale přece jen našlo.

Množství rychlým občerstvením (take away) nabízí téměř za národní bohatství považované přesolené hranolky s octem (chips with vinegar) – ten vám spolehlivě na několik hodin spálí všechny chuťové buňky. K nim se podává mnoho druhů smažených pochutin, ze kterých odkapává tuk v čůrcích. Tento kalorický nášup, zcela jistě velmi bohatý na saturevané tuky, obdržíte často zabalený jen tak do papíru. Mezi místní nekonzumovanější pokrmy patří obecně ty, co se dají sníst za chůze a nebo jen rychle ohřát v troubě – sendviče, balené polotovary i hotová jídla, saláty a bramborové lupínky.

Tradiční teplá snídaně se skládá z fazolí, párečků, hub, rajčat a volského oka. Za skotské národní jídlo se považují haggis se štouchanými brambory. Haggis jsou zhotovené ze směsi rozemletých a povařených ovčích vnitřností, hovězího loje a ovesných vloček, která je zašita do ovčího žaludku a opětovně asi tři hodiny vařena. Existuje ale i jejich vegetariánské verze.

Chcete-li vážně ochutnat skotskou kuchyni, pak se dále ptejte po hotch-potch – vývaru z jehněčího krku ze zeleninou a ječmenem – a stovies, což je směsice zbytků masa a zeleniny s osmaženou cibulkou.

Svou pozornost určitě zaměřte i na sladkosti. Marmeládové koblížky, čerstvé sušenky s čokoládovými penízky, lívanečky, krémové dortíčky nebo čokolády, které mají na obalu hrdě napsáno, že obsahují denní porci zdravého mléka, ale už se jaksí nikde viditelně nezmiňuje, že též zhruba dvoutýdenní porci cukru. Všeobecně platí, že je dobré dopředu si ověřit, do čeho se hodláte zakousnout – nejednoho našince by totiž mohl z fleku popadnout takový malý roztomilý glykemický šok. Mně začaly na poplach brnět zuby poté, co jsem se zakousla do laskominy tady známé jako krémové vajíčko (creamy egg)... jak jsem zjistila – i cukr může mít různá skupenství...

Závěrem

Glasgow je svérázné místo. Potkáte tu muže v kostkovaných sukních-kiltech, co hrají na dudy, ochutnáte nejlepší skotskou whisky i nejmastnější smažené delikatesy, uvidíte tu slečny rozměrů menšího bagru i propracované módní outfity, které vám svou odvahou vyrazí dech. Můžete tu nakupovat do skonání všech vašich kreditních karet, ale taky můžete být týden v kuse v muzeu a nevidět ani jeden exponát dvakrát. Je jen na vás, ze které strany se rozhodnete – a jestli se vůbec rozhodnete – poznat toto město. Já vám k tomu mohu popřát jen good luck!